

Program usuwania azbestu
i wyrobów zawierających azbest
z terenu powiatu nowotomyskiego
na lata 2023-2032

Wrzesień, 2023 r.

Zamawiający:

Powiat Nowotomyski
ul. Poznańska 33
64-300 Nowy Tomyśl

Wykonawca:

Green Key Joanna Masiota - Tomaszewska
ul. Wagrowska 2/207
61-369 Poznań
www.greenkey.pl

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu nowotomyskiego na lata 2023-2032

Właściciel firmy:

mgr Joanna Masiota - Tomaszewska

Autorzy opracowania:

mgr Andrzej Karkowski
mgr Joanna Masiota - Tomaszewska

SPIS TREŚCI

1.	POTRZEBA, CEL I ZAKRES OPRACOWANIA.....	5
2.	PODSTAWY PRAWNE	7
3.	AZBEST – WŁAŚCIWOŚCI I ZASTOSOWANIE - SZKODLIWE DZIAŁANIE NA ZDROWIE CZŁOWIEKA	10
4.	CHARAKTERYSTYKA POWIATU NOWOTOMYSKIEGO	13
5.	ZASADY INWENTARYZACJI BAZOWEJ	14
6.	ANALIZA ILOŚCI WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE POWIATU NOWOTOMYSKIEGO	15
7.	SZACUNKOWE KOSZTY DEMONTAŻU, TRANSPORTU I UNIESZKODLIWIANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU POWIATU NOWOTOMYSKIEGO	18
8.	GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU POWIATU NOWOTOMYSKIEGO.....	24
8.1.	Obowiązki samorządów: powiatowego i gminnych.....	25
8.2.	Obowiązki właścicieli nieruchomości.....	26
8.3.	Obowiązki wykonawcy robót	27
9.	HARMONOGRAM ZADAŃ W ZAKRESIE USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST ORAZ OCHRONY PRZED JEGO SZKODLIWOŚCIĄ	28
10.	FINANSOWANIE PRAC ZWIĄZANYCH Z USUWANIEM I UNIESZKODLIWIANIEM ODPADÓW AZBESTOWYCH.....	29
10.1.	Narodowy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu	30
10.2.	Kredyty oferowane przez banki	31
	SPIS RYCIN.....	33
	SPIS SKRÓTÓW.....	33
	SPIS ZAŁĄCZNIKÓW	34

1. POTRZEBA, CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Na mocy ustawy z dnia 19 czerwca 1997 roku o **zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest** (Dz. U. z 2020 r., poz. 1680), w roku 1998 w Polsce zakończono produkcję wyrobów zawierających azbest. Na posiadaczy wyrobów zawierających azbest nałożono obowiązek ich inwentaryzowania i przestrzegania specjalnych procedur w trakcie usuwania, transportu i ich składowania.

W dniu 14 lipca 2009 roku Rada Ministrów przyjęła uchwałę „Program oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009 – 2032”, a następnie dnia 15 marca 2010 przyjęto uchwałę nr 39/2010 zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”.

Szacuje się, że proces usuwania wyrobów zawierających azbest trwać będzie do 31.12.2032 r.

Tak długi okres został przyjęty ze względu na trwałość płyt azbestowo – cementowych i innych wyrobów zawierających azbest stosowanych w budownictwie oraz ich znaczne rozproszenie na terenie kraju. Dodatkowo czas ten wydłuża konieczność ponoszenia przez właścicieli nieruchomości, urzędów oraz instalacji wysokich kosztów demontażu wyrobów zawierających azbest oraz transportu i unieszkodliwiania odpadów azbestowych, a także nieuniknionych kosztów związanych z zakupem nowych wyrobów bezazbestowych, które zastąpią usunięte wyroby azbestowe.

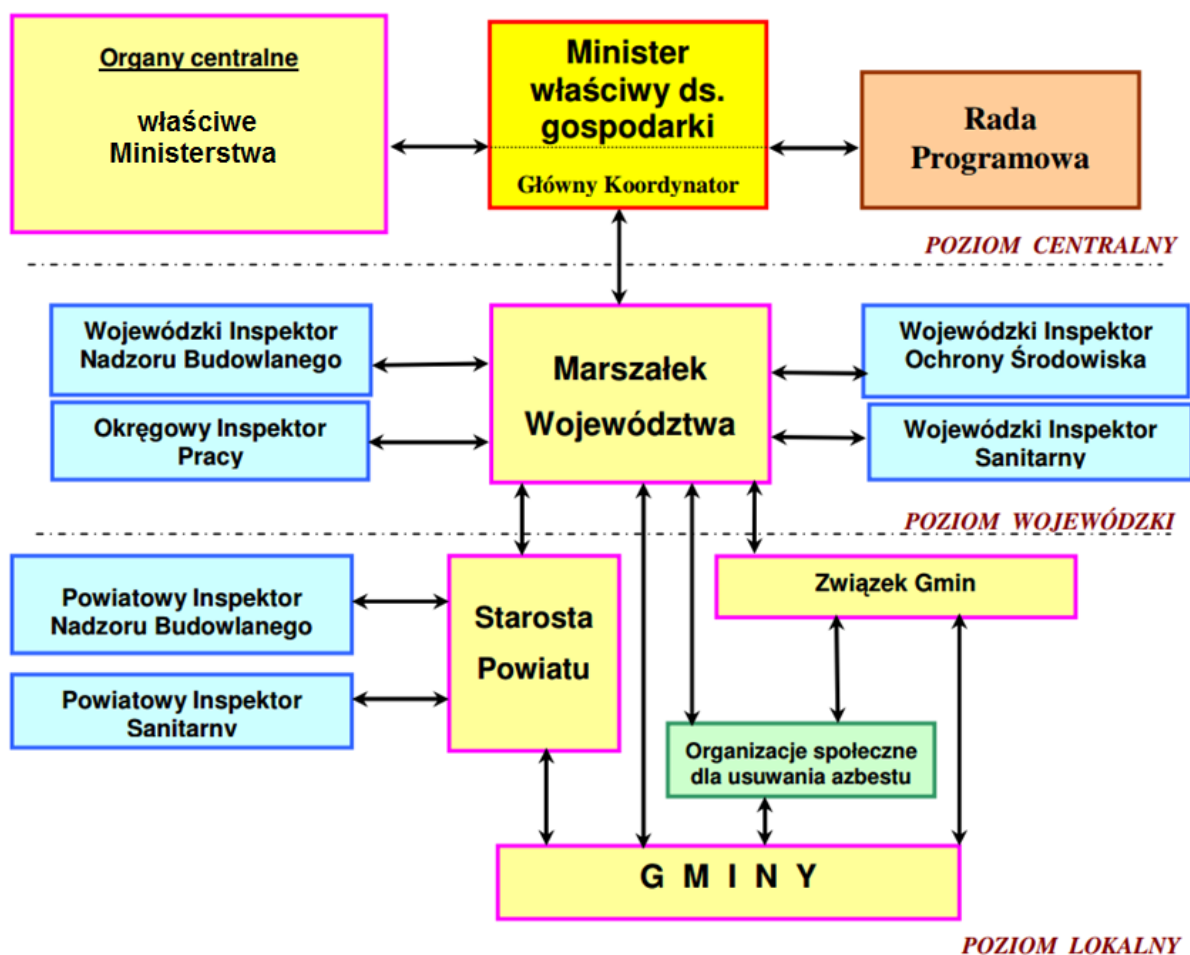
Proces eliminacji azbestu może ulec przyspieszeniu dzięki stale rosnącej świadomości ekologicznej mieszkańców, a także nowym możliwościom w zakresie estetyki wykończenia obiektów budowanych. Najważniejsza jednak, wydaje się być możliwość wsparcia finansowego działań, przez państwo i samorząd.

„**Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032**” określił następujące zadania na poziomie lokalnym realizowane przez samorządy: powiatowy i gminny.

1. gromadzenie przez właściwych Burmistrzów i Wójtów informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do Marszałka Województwa Wielkopolskiego z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.gov.pl;
2. przygotowanie programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na szczeblu m.in. powiatowym i gminnym;
3. organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm;
4. organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w programie;
5. inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
6. współpraca z Marszałkiem Województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest;
7. współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest;
8. współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację programu;

9. współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Zadania własne w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest Zarząd Powiatu Nowotomyskiego powinien realizować we współpracy z innymi podmiotami, w szczególności z właściwymi Burmistrzami i Wójtami. Schemat przedstawiający ogólny zarys wspólnych działań przedstawiono poniżej. Udział poszczególnych jednostek w realizacji zadań opisano w dalszej części niniejszego opracowania.

Ryc. 1. Schemat ilustrujący współpracę organów administracji rządowej, samorządu terytorialnego, jednostek inspekcyjnych i organizacji pozarządowych

Źródło: Program oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009 – 2032, zmodyfikowany

Dotychczas dla terenu powiatu nowotomyskiego obowiązywał „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu nowotomyskiego” stanowiący załącznik nr 1 do „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Nowotomyskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025”. Dokumentacja została przyjęta do realizacji Uchwałą nr XXXIX/297/2018 Rady Powiatu Nowotomyskiego z dnia 28 lutego 2018 r. w sprawie uchwalenia "Powiatowego programu ochrony środowiska dla Powiatu nowotomyskiego na lata 2018 - 2021 z perspektywą do roku 2025 wraz z Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla powiatu nowotomyskiego do roku 2032".

Należy jednocześnie zauważyć, że znaczącą rolę w prowadzeniu bazy danych dotyczących wyrobów zawierających azbest mają samorządy gminne. W ostatnich latach

Burmistrzowie i Wójtowie uzupełniali Bazę Azbestową www.bazaazbestowa.gov.pl dzięki czemu gromadzono dane o lokalizacji, masie i stanie wyrobów zawierających azbest występujących ogółem, unieszkodliwionych i pozostałych do unieszkodliwienia. Gminy posiadają też własne programy usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Niemniej jednak również na samorządzie powiatowym ciąży wiele obowiązków związanych z podjęciem zamierzeń w celu usunięcia azbestu. Stąd potrzeba opracowania niniejszego dokumentu. Uwzględniono aktualne dane dotyczące nagromadzenia azbestu oraz przedstawiono możliwości jego usunięcia zgodnie z obowiązującymi procedurami.

Zarówno niniejszy Program jak i POKzA tj. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” opierają się na następujących celach:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju,
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Celem niniejszego Programu jest m.in. wskazanie mieszkańcom szkodliwego wpływu azbestu na zdrowie człowieka, określenie ilości wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu nowotomyskiego oraz wyznaczenie zadań w długookresowym (do 2032 roku) procesie eliminowania wyrobów zawierających azbest z użytkowania. Wszystkie te działania przyczyniają się do stworzenia właściwych warunków życia mieszkańców Gminy. Program ma charakter lokalny, jest jednak spójny z głównymi założeniami programu krajowego.

Niniejszy dokument zawiera:

- podstawy prawne opracowania dokumentu,
- ogólną charakterystykę powiatu nowotomyskiego,
- informację o zastosowaniu i szkodliwości azbestu,
- dane o ilości wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu nowotomyskiego,
- założenia i cele,
- harmonogram realizacji,
- sposoby finansowania oraz pozyskiwania środków finansowych na realizację celów programu.

2. PODSTAWY PRAWNE

Podstawowym aktem prawnym dotyczącym problematyki azbestowej są **ustawy**:

- Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2020 r., poz. 1680) - na mocy wspomnianej ustawy zakazano produkcji wyrobów zawierających azbest,
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2023 r., poz. 1587 z późn. zm.) – w ustawie zawarto sposoby postępowania przy zbieraniu, transporcie, przetwarzaniu i unieszkodliwianiu odpadów, a także wymagania techniczne i organizacyjne dotyczące składowisk odpadów,
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2022 r., poz. 2556 z późn. zm.) – w tym akcie prawnym azbest zaliczono do substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, wskazano możliwości jego

wykorzystania, przemieszczania, eliminowania, określono wymagania w zakresie sprawozdawczości,

- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2023 r., poz. 682 z późn. zm.) - w ustawie zawarto uwarunkowania dotyczące prac budowlanych prowadzonych przy demontażu wyrobów zawierających azbest.

Głównymi aktami wykonawczymi związanymi z tematyką azbestu są **rozporządzenia**:

1. Ministra właściwego do spraw gospodarki (w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, ministrem właściwym do spraw transportu oraz ministrem właściwym do spraw środowiska), określające sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest:
 - Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r., Nr 71, poz. 649 z późn. zm.),
 - Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r., Nr 8, poz. 31).
 - Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2010 r., Nr 162, poz. 1089).
2. Ministra właściwego do spraw pracy (w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia) określające, przy uwzględnieniu środków mających na celu eliminowanie lub ograniczanie emisji pyłów azbestu i ochronę pracowników przed ich działaniem oraz sposoby pakowania i znakowania materiałów zawierających azbest: zasady bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz program szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest:
 - Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. z 2005 r., Nr 216 poz. 1824),
 - Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 czerwca 2018 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. z 2018 r., poz. 1286).
3. Ministra właściwego do spraw środowiska, określające klasyfikację odpadów zawierających azbest wraz z przypisanymi kodami odpadów
 - Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2020 r., poz. 10).
4. Ministra właściwego do spraw środowiska, określające warunki prowadzenia bazy danych dotyczącej wyrobów zawierających azbest
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 7 września 2015 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu

substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U z 2015 r., poz. 1450).

Problematyka azbestowa ujęta została także w wielu innych ustawach i rozporządzeniach. Ze względu na szeroki zakres materiałów nie wymienia się ich w niniejszym dokumencie wskazując jedynie najważniejsze akty prawne.

Niniejszy dokument jest zgodny z obowiązującymi aktami prawnymi z zakresu gospodarki odpadami oraz z Krajowym Planem Gospodarki Odpadami 2022.¹ Uchwałą nr 88 Rada Ministrów w dniu 1 lipca 2016 r. przyjęła **Krajowy plan gospodarki odpadami 2022**. Dokument obejmuje zakres działań niezbędnych dla zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju. Głównym celem dokumentu jest określenie polityki gospodarki odpadami zgodnej z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, wpisującej się w działania gospodarki o obiegu zamkniętym. Odpady zawierające azbest powinny być unieszkodliwiane na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub z wydzieloną kwaterą na odpady zawierające azbest lub też na podziemnych składowiskach odpadów niebezpiecznych.

W dniu 28 września 2020 r. Uchwałą Nr XXII/405/20 Sejmik Województwa Wielkopolskiego przyjął „**Plan gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2019-2025 wraz z planem inwestycyjnym**”. Dokument na podstawie analizy stanu aktualnego gospodarki odpadami i prognozowanych zmian przedstawia sposoby i kierunki gospodarki odpadami wraz z przyjętymi celami i terminami ich osiągnięcia.

W gospodarce odpadami zawierającymi azbest przyjęto cel polegający na osiągnięciu celów określonych w przyjętym w dniu 15 marca 2010 r. przez Radę Ministrów „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032” oraz programie pn. „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Województwa Wielkopolskiego”.

Ponadto należy zauważyć, że obowiązuje Uchwała nr XXXVII/889/17 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 23 października 2017 r. w sprawie aktualizacji „**Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla województwa wielkopolskiego**”. Jego głównym celem jest określenie działań prowadzących do całkowitego usunięcia do 2032 r. wyrobów zawierających azbest z terenu województwa wielkopolskiego poprzez stopniową eliminację tych wyrobów oraz ich bezpieczne unieszkodliwienie. Program określa szereg zadań niezbędnych do realizacji powyższego celu oraz zminimalizowania zagrożeń dla zdrowia wynikających z obecności azbestu w różnorodnych materiałach i wyrobach wykorzystywanych na terenie województwa. Pozostałe cele Programu to m.in. minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu i likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko. Usunięcie wyrobów zawierających azbest przyniesie zarówno korzyści społeczne, ekonomiczne jak i ekologiczne polegające na: zmniejszeniu emisji włókien azbestu, poprawy ochrony zdrowia mieszkańców, poprawie wyglądu zewnętrznego obiektów budowlanych i ich stanu technicznego.

¹ Obecnie procedowany jest Krajowy plan gospodarki odpadami 2028, jednak jego ostateczna treść nie została jeszcze ustalona.

Unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest, wytworzonych na terenie województwa wielkopolskiego powinno odbywać się z wykorzystaniem składowisk odpadów niebezpiecznych lub wydzielonych kwater na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, zgodnie z zasadą bliskości, na terenie województwa, a następnie na terenie kraju.

3. AZBEST – WŁAŚCIWOŚCI I ZASTOSOWANIE - SZKODLIWE DZIAŁANIE NA ZDROWIE CZŁOWIEKA

Azbest jest nazwą handlową 6 różnych minerałów z grupy serpentynów i amfiboli występujących w postaci włóknistych skupień. Pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami magnezu, żelaza, wapnia i sodu.

Azbest to materiał praktycznie niezniszczalny, gdyż nie ulega on bowiem ani degradacji biologicznej, ani termicznej, w związku z czym po wprowadzeniu do środowiska może on pozostawać tam przez dziesiątki lat.

W handlu powszechnie stosowano trzy rodzaje minerałów:

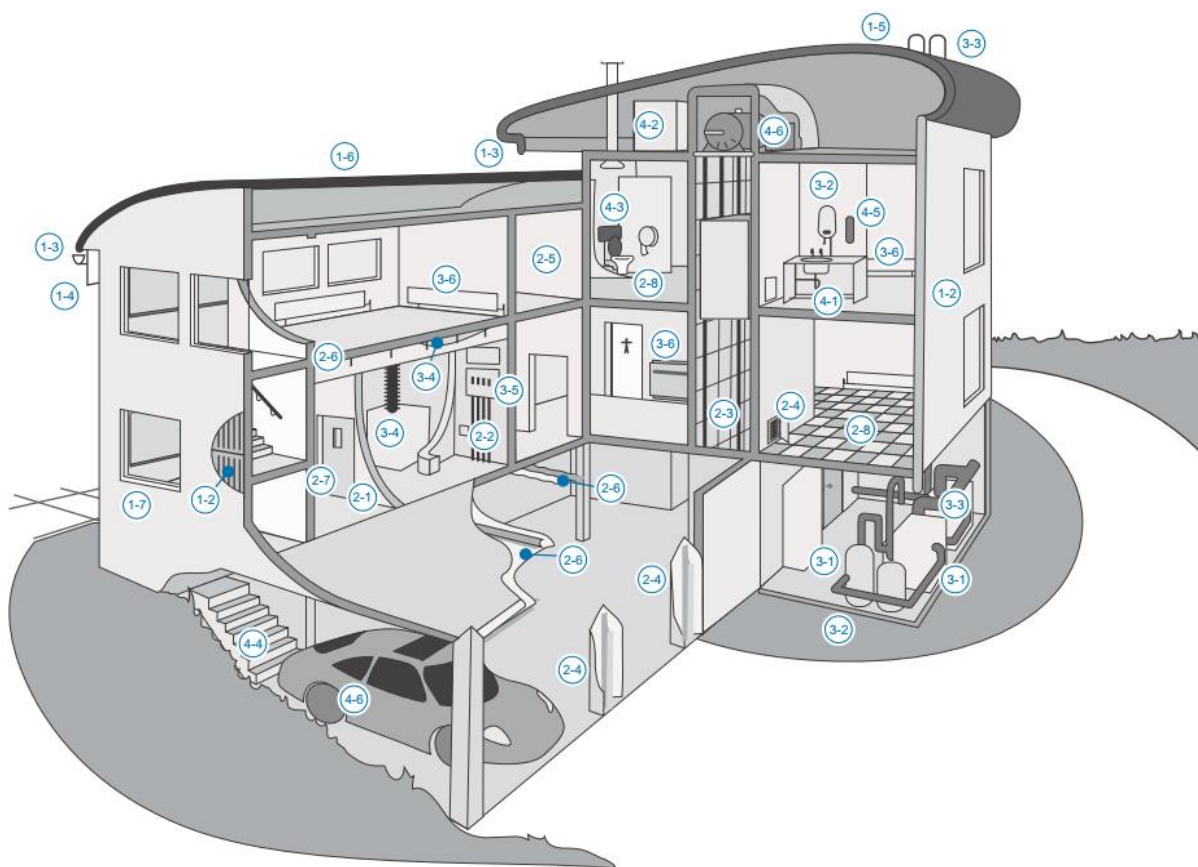
1. **Krokidolit, „azbest niebieski” (z grupy amfiboli)**, który posiadał najkorzystniejsze właściwości mechaniczne, przez co był najchętniej wykorzystywany w przemyśle. Jest najbardziej szkodliwy, rakotwórczy i mutagenny przez co najwcześniej wycofany z użytkowania.
2. **Amosyt, „azbest brązowy” (z grupy amfiboli)**, który należy do grupy amfiboli o szkodliwości pośredniej między krokidolitem i chryzotylem. Nie jest spotykany w wyrobach produkcji polskiej, a jedynie w wyrobach Europy Zachodniej, często w formie tynków i natrysków ognioochronnych.
3. **Chryzotyl „azbest biały” (z grupy serpentynów)** stosowany był w produkcji wyrobów azbestowo-cementowych oraz popularnych wyrobów tkanych i przedz termoizolacyjnych.

Wyroby zawierające azbest sklasyfikowano w dwóch klasach:

1. **I Klasa - wyroby azbestowe „miękkie”** - wyroby te zawierają powyżej 20% azbestu i małą ilość lepiszcza. Charakteryzują się gęstością objętościową mniejszą niż 1 000 kg/m³. Odznaczają się dużą łamliwością i kruchością. Łatwo ulegają uszkodzeniom, powodując duże emisje pyłu azbestu. Najczęściej spotykane są w obiektach przemysłowych (elektrociepłownie, huty). Narażeni na oddziaływanie ich pyłów są pracownicy wykonujący remonty izolacji lub uszczelnień urządzeń z udziałem azbestu. Wyroby miękkie to m. in.: sznury, płótna, tkaniny z dodatkiem azbestu (lub wykonane z samego azbestu); płyty i uszczelki; kinkieryt, stosowany w ciepłownictwie na złączach rur, zaworów z gorącą wodą lub parą; płaszcze azbestowo-gipsowe stosowane w izolacji rur w ciepłownictwie; płyty i tektury miękkie, stosowane w izolacjach ognioochronnych.
2. **II Klasa - wyroby azbestowe „twarde”** - ta grupa wyrobów azbestowych była najbardziej powszechna w budownictwie. Wyroby te charakteryzują się gęstością objętościową wynoszącą powyżej 1 000 kg/m³. Wyroby „twarde” są sztywne i odznaczają się dużym stopniem zwięzłości. Procentowa zawartość azbestu jest niska

i wynosi około 5% w płytach płaskich modyfikowanych celulozą, 12 -13% w płytach azbestowo-cementowych płaskich i falistych, około 20% w rurach azbestowo - cementowych. Do wyrobów tych zaliczamy przede wszystkim: płyty azbestowo - cementowe faliste, płaskie prasowane, cementowe typu „karo”; rury azbestowo – cementowe oraz złącza do nich; płaszcze azbestowo - cementowe stosowane w izolacji rur w ciepłownictwie.

Wyroby azbestowe znajdujące się na terenie powiatu nowotomyskiego to głównie płyty azbestowo-cementowe faliste stosowane jako pokrycia dachowe.

Ryc. 2. Możliwe lokalizacje materiałów zawierających azbest w budynku

Źródło: „Azbest. Podręcznik dobrych praktyk wydany przywspółudziale Komitetu Starszych Inspektorów Pracy”

Objaśnienia do ryciny: **1 Dach/elewacja zewnętrzna**, 1-1 Dachówki/blacha dachowa, 1-2 Okładzina, powłoka ścienna, 1-3 Orynnowanie/rury ściekowe, 1-4 Panele podsufitowe, 1-5 Deflektory kominowe, 1-6 Pilśń dachowa, 1-7 Panele podokienne. **2 Elewacja wewnętrzna. Ściany/sufity**: 2-1 Ściany działowe, 2-2 Panele urządzeń elektrycznych, grzewczych, kuchenki, łazienek, szafek, 2-3 Panele okładzinowe szybu wyciągowego, 2-4 Panele dostępu do przewodu pionowego, obudowa przewodu pionowego, 2-5 Powłoki ozdobne, 2-6 Powłoki natryskowe elementów konstrukcyjnych, płytek sufitów zawieszonych, pasów przeciwpożarowych, izolacji strychu lub sufitu.

Drzwi: 2-7 Panele, płyty. **Podłoga**: 2-8 Płytki, linoleum, okładzina podniesionych podłóg.

3 Ogrzewanie, wentylacja i urządzenia elektryczne: 3-1 Bojler/podgrzewacz wody: izolacja zewnętrzna i wewnętrzna, uszczelki, 3-2 Rurociągi: izolacja, uszczelki, okładzina papierowa, 3-3 Rura ogniowa i uszczelki, 3-4 Przewody: izolacja, uszczelki, okładzina wewnętrzna i mieszkająca ochronne, Przeciwdrganiowe, 3-5 Elektryczna aparatura rozdzielcza: elementy wewnętrzne, panele otaczające, 3-6 Urządzenie grzewcze: uszczelki, panele otaczające. **4 Pozostałe elementy**: 4-1 Maty bitumiczne pod zlew, 4-2 Zbiorniki na wodę, 4-3 Zbiorniki na wodę i sedesy, 4-4 Brzeg stopnia schodów, 4-5 Koce przeciwpożarowe, 4-6 Okładzina hamulca/sprzęgło (samochód w garażu i silnik do wyciągów pionowych).

Azbest staje się zagrożeniem dla zdrowia człowieka, gdy dojdzie do korozji lub uszkodzenia (łamanie, kruszenie, cięcie, itp.). Wówczas uwalniane są do powietrza włókna, które mogą zostać przeniesione podczas oddychania do płuc. Agresywność pyłu azbestowego jest zależna m. in. od średnic tych włókien, ich stężenia w środowisku oraz czasu trwania narażenia. Ryzyko zwiększa się znacznie w przypadku palących wyrobów tytoniowe.

Najgroźniejsze dla zdrowia człowieka są włókna, których średnica jest mniejsza od 3 mikrometrów. Takie włókna są łatwo wciągane wraz z powietrzem do płuc, docierając do końcowych odcinków dróg oddechowych, pozostają tam na stałe. Może to powodować chorobę zwaną azbestozą.

Z kolei włókna o średnicy powyżej 5 mikrometrów zatrzymują się w górnych odcinkach dróg. Warto pamiętać, że pył azbestowy, oprócz tego, że zanieczyszcza płuca, także je uszkadza mechanicznie - ostre cząsteczki drażnią śluzówkę - co prowadzi do zwłóknienia tkanki płucnej, W dalszej konsekwencji pośrednio wpływa to na rozwój procesu nowotworowego.

Organizm człowieka, ze względu na wspomnianą wcześniej dużą chemiczną odporność azbestu, nie jest w stanie rozpuścić tych włókien. Proces chorobowy jest długi, średnio wynosi 20 lat od chwili zetknięcia się z azbestem. Sama choroba objawia się napadami kaszlu i astmą.

Ciągłe, np. zawodowe, przebywanie w środowisku narażonym na pył azbestowy może być przyczyną następujących chorób układu oddechowego:

1. Pylica azbestowa, która przejawia się suchym, męczącym kaszlem, dusznością wysiłkową, bólami w klatce piersiowej oraz objawami nieżyty oskrzeli i rozedmy płuc. Włókna azbestowe wnikają aż do najgłębszych części płuc. Powstają ciała żelaziste, które powodują uszkodzenia i zwłóknienia tkanki płucnej.
2. Łagodne zmiany opłucnowe, które powodują ograniczenie funkcjonowania płuc, a także zwiększają ryzyko zachorowania na raka oskrzeli i międzybłoniaka opłucnej.
3. Rak płuc oraz międzybłoniak opłucnej i otrzewnej.

Dane dotyczące szkodliwego oddziaływania azbestu na zdrowie człowieka i działania rakotwórczego tego minerału odnoszą się do azbestu zawartego w powietrzu. Brak jest dowodów na wpływ włókien azbestowych, dostających się do organizmu drogą pokarmową, w tym obecnych w wodzie przeznaczony do spożycia.

4. CHARAKTERYSTYKA POWIATU NOWOTOMYSKIEGO

Powiat nowotomyski położony jest zachodniej części województwa wielkopolskiego.

Graniczy z pięcioma powiatami województwa wielkopolskiego (międzychodzkiem, szamotulskim, poznańskim, grodziskim i wolsztyńskim), a także z trzema powiatami województwa lubuskiego (międzyrzeckim, świebodzińskim i zielonogórskim).

Powierzchnia powiatu nowotomyskiego wynosi 101 162 ha. Tworzy go 6 gmin, w tym 4 gminy miejsko-wiejskie (Lwówek, Nowy Tomyśl, Opalenica, Zbąszyń) oraz 2 gminy wiejskie (Kuślin, Miedzichowo). W strukturze użytkowania dominują grunty rolnicze.

Według danych GUS, na koniec roku 2022 liczba ludności opisywanego powiatu wynosiła 75 182 osoby. Największa liczba ludności wśród gmin występuje w gminie miejsko-wiejskiej Nowy Tomyśl.

Tabela 1. Powierzchnia i liczba ludności gmin powiatu nowotomyskiego

Gmina	Rodzaj	Powierzchnia (ha)	Liczba ludności
Kuślin	wiejska	10 648	5 180
Lwówek	miejsko-wiejska	18 356	8 768
Miedzichowo	wiejska	20 829	3 878
Nowy Tomyśl	miejsko-wiejska	18 646	27 642
Opalenica	miejsko-wiejska	14 684	16 028
Zbąszyń	miejsko-wiejska	17 999	13 686
razem	cały powiat	101 162	75 182

Źródło: dane GUS wg stanu na 31.12.2022r.

Biorąc pod uwagę dane Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON (stan na koniec 2022 r.), na terenie powiatu nowotomyskiego działało 9 476 podmiotów gospodarki narodowej ogółem z czego 264 w sektorze publicznym, a pozostałe w sektorze prywatnym.

Zgodnie z danymi GUS wg stanu na 31.12.2021 r. z instalacji wodociągowej korzysta 93,0 % ludności, z instalacji kanalizacyjnej 63,0 % natomiast z instalacji gazowej 60,6 %. Poza zwartą zabudową nieczystości ciekłe są oczyszczane w przydomowych oczyszczalniach ścieków (1 668) lub gromadzone w zbiornikach bezodpływowych (3 953).

Lesistość powiatu nowotomyskiego na koniec 2021 r. wyniosła 38,3 %.

Na opisywanym terenie zostały ustanowione formy ochrony przyrody:

- rezerваты przyrody: Wielki Las, Urbanowo, Rezerwat na Jeziorze Zgierzynieckim im. Bolesława Papi;
- Miedzichowski Park Krajobrazowy,
- obszary chronionego krajobrazu: H (Międzychód), Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska, I Międzyrzecz-Trzciel, Gorzycko;
- obszary Natura 2000: Ostoja Zgierzyniecka PLH300007, Kopanki PLH300008, Rynna Jezior Obrzańskich PLH080002, Dolina Mogielnicy PLH300033, Jezioro Zgierzynieckie PLB300009, Jeziora Pszczewskie i Dolina Obry PLB080005;
- 199 pomników przyrody, którymi są pojedyncze drzewa i grupy drzew,
- 21 użytków ekologicznych,
- 2 zespoły przyrodniczo – krajobrazowe: Glińskie Góry w gminie Nowy Tomyśl, Glińskie Góry (w gminie Miedzichowo).

5. ZASADY INWENTARYZACJI BAZOWEJ

W celu określenia ilości azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu nowotomyskiego **Burmistrzowie i Wójtowie mogą przeprowadzić szczegółową inwentaryzację wyrobów zawierających azbest**, polegającą na spisie z natury.

Przeszkolony pracownik odwiedza wtedy właścicieli i zarządców nieruchomości bezpośrednio na terenie posesji, aby zebrać niezbędne dane dotyczące ilości wyrobów i dokonać oceny ich stanu, a także udzielić mieszkańcom niezbędnych informacji w tej sprawie. Taka inwentaryzacja powinna być prowadzona w ten sposób, aby objąć działaniami cały obszar danej gminy i dokładnie zlokalizować w terenie wszystkie wyroby zawierające azbest.

Inwentaryzator zbiera wtedy od właścicieli i/lub osób zamieszkujących posesje, na których zidentyfikowano wyroby zawierające azbest, komplet informacji. Są one niezbędne do sporządzenia „Karty inwentaryzacyjnej z oceną stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”, zawierającej informacje, o których mowa w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r., Nr 71, poz. 649 z późn. zm.) oraz w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywani i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r., Nr 8, poz. 31).

Należy jednak zauważyć, że ze względów finansowych i organizacyjnych takie inwentaryzacje prowadzone są raz na kilka lat. Burmistrzowie i Wójtowie nie mają narzuconych w tym zakresie terminów. Takie inwentaryzacje nie muszą też być skoordynowane pomiędzy poszczególnymi gminami.

Ponadto należy przypomnieć, że **przedłożenie właściwym organom informacji o wyrobach zawierających azbest jest obowiązkiem właściciela lub zarządy nieruchomości**. Szczegółowe obowiązki zostały przedstawione w dalszej części niniejszego opracowania. Najkrócej rzecz ujmując, osoby prawne (np. firmy) przedkładają informację do Marszałka Województwa, natomiast osoby fizyczne do właściwego ze względu na lokalizację wyrobów Burmistrza lub Wójta.

Wyniki inwentaryzacji bazowych, jak również **wyniki zgłoszeń** osób prawnych i osób fizycznych **są gromadzone w Bazie Azbestowej**. Jest to narzędzie informatyczne do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, dostępne dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego. Wprowadzanie i aktualizowanie danych w Bazie Azbestowej jest obowiązkiem Burmistrzów, Wójtów, a także Marszałka Województwa.

Na właścicielu lub zarządcy nieruchomości ciąży obowiązek złożenia karty inwentaryzacyjnej **oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest**. Karta sporządzana jest dla każdego obiektu, na którym zidentyfikowano azbest i dla każdej lokalizacji odpadów azbestowych.

Ilość wyrobów zawierających azbest w terenie określa się zliczając faktyczną ilość wyrobów zawierających azbest. W Bazie Azbestowej wyniki można podawać w m² lub kg, przeliczając średnio 1 m² na 15 kg.

Stopień pilności usunięcia wyrobów zawierających azbest dla każdego obiektu wylicza się indywidualnie, zgodnie ze stanem faktycznym, według punktacji zawartej

w załączniku nr 1 do rozporządzenia w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest. Zgodnie ze skalą punktową zawartą w ww. załączniku do rozporządzenia, każdy obiekt podlega ocenie pod kątem:

- sposobu zastosowania azbestu;
- struktury powierzchni wyrobu z azbestem;
- możliwości uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem;
- miejsca usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych;
- wykorzystanie miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej.

W zależności od wartości punktowej powyższych parametrów każdemu obiektowi przydziela się jeden z następujących stopni pilności:

- stopień pilności I – od 120 punktów – wymagane pilne usunięcia (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie;
- stopień pilności II – od 95 do 115 punktów – wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku;
- stopień pilności III – do 90 punktów – wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat.

Podsumowując, przeprowadzenie inwentaryzacji bazowej dla całych gmin, nie jest jedynym sposobem zebrania informacji o wyrobach zawierających azbest. Dane można też gromadzić w oparciu o indywidualne zgłoszenia właścicieli i zarządców nieruchomości.

Wszystkie wyniki są gromadzone w Bazie Azbestowej, która stała się źródłem danych do niniejszego programu.

6. ANALIZA ILOŚCI WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE POWIATU NOWOTOMYSKIEGO

Znaczna część statystyk zawartych w niniejszym dokumencie oparta została na Bazie Azbestowej. Należy jednak zauważyć, że konsultowano tę sprawę z Burmistrzami i Wójtami z terenu powiatu nowotomyskiego.

Realizowane są następujące **gminne programy usuwania azbestu**:

1. Gmina Kuślin realizuje Uchwałę Nr XXVI/215/2021 Rady Gminy Kuślin z dnia 25 listopada 2021 r, w sprawie przyjęcia „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla gminy Kuślin na lata 2018-2032”.
2. Miasto i Gmina Lwówek realizuje Uchwałę Nr XXVII/143/2016 Rady Miejskiej w Lwówku z dnia 27 października 2016 r. w sprawie przyjęcia „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Lwówek na lata 2016-2032”.
3. Gmina Miedzichowo realizuje Uchwałę Nr XXVI/164/2013 Rady Gminy Miedzichowo z dnia 25 kwietnia 2013 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miedzichowo na lata 2013-2017 z perspektywą do roku 2032.
4. Miasto i Gmina Nowy Tomyśl realizuje Uchwałę Nr LI/493/2018 Rady Miejskiej w Nowym Tomyślu z dnia 28 maja 2018 r. w sprawie przyjęcia „Programu usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest dla Gminy Nowy Tomyśl na lata 2017-2032”.

5. Miasto i Gmina Opalenica realizuje Uchwałę Nr XV/90/2015 Rady Miejskiej w Opalenicy z dnia 27 października 2015 r. w sprawie „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Opalenica”.
6. Miasto i Gmina Zbąszyń realizuje Uchwałę Nr XXXIII/354/2018 Rady Miejskiej w Zbąszyniu z dnia 8 stycznia 2018 r. w sprawie przyjęcia „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Zbąszyń”.

Na terenie powiatu nowotomyskiego do III stopnia pilności wymiany zaliczone zostało 65 % ogólnej ilości wyrobów zawierających azbest. Ilość ta w ciągu kolejnych 5 lat powinna zostać poddana ponownej ocenie pod względem zaliczenia jej do danego stopnia pilności wymiany.

Azbest II stopnia pilności wymiany został zinwentaryzowany na 20 % powierzchni. W tym przypadku wymaga się przeprowadzenia ponownej oceny stanu w czasie do 1 roku.

Na terenie powiatu nowotomyskiego zinwentaryzowano zaledwie 15 % wyrobów zawierających azbest ocenianych na I stopień pilności, przy którym wymagane jest pilne usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie.

Ocena stopnia pilności oraz termin przeprowadzenia ponownej oceny wynika z rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2010 r., Nr 162, poz. 1089).

Dane dotyczące wszystkich wyrobów przedstawiono na w formie tabelarycznej. Należy wyjaśnić, że masę wyrobów zawierających azbest przedstawiono według założenia wynikającego z Bazy Azbestowej www.bazaazbestowa.gov.pl, gdzie masę 1 m² wyrobów azbestowych oszacowano na 15 kg.

W związku z pozytywną opinią Rady Programowej "Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032" Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii podjęło decyzję o korekcie wartości przelicznika stosowanego do określania ilości wyrobów zawierających azbest szacowanych pierwotnie przy użyciu jednostki m². Przed 28 czerwca 2019 r. przelicznik 1 m² = 11 kg był niewspółmiernie niski. Obecnie można założyć, że jest on wartością prawidłową, uśrednioną dla ogółu wyrobów.

Zmiana nastąpiła w odniesieniu do wyrobów o kodach W01 (płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie) oraz W02 (płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa).

Nowa wartość przelicznika 15 kg/m² jest domyślnie stosowana w systemie Bazy Azbestowej. Szacowana masa wyrobów W01 oraz W02 zinwentaryzowanych i wprowadzonych do systemu Bazy Azbestowej z uwzględnieniem jednostki m² uległa automatycznej korekcie w dniu 28.06.2019 r. Korekta dotyczy jedynie tych wyrobów, które na chwilę wprowadzenia korekty nie zostały w całości unieszkodliwione. Informacje dotyczące wyrobów już unieszkodliwionych nie podlegają zmianie.

Dla łatwiejszego odbioru (w ujęciu ton) należy stwierdzić, że **w powiecie nowotomyskim łącznie zinwentaryzowano 15 346,7 ton wyrobów zawierających azbest**. Unieszkodliwiono już 2 033,0 ton (stanowi to 13,25 %), a do unieszkodliwienia pozostało 13 313,7 ton (86,75 %).

Największy udział w masie wyrobów zawierających azbest stanowią wyroby o kodzie W02 - płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa. Ich udział w ogólnej masie wyrobów jest następujący:

- a. wyroby zinwentaryzowane – 93,5 %,

- b. wyroby unieszkodliwione – 98,0 %,
c. wyroby pozostałe do unieszkodliwienia – 92,8 %.

Poniżej przedstawiono **dane o powierzchni i masie wyrobów zawierających azbest w podziale na gminy powiatu nowotomyskiego**. Informacje ujęto w formie tabelarycznej. Dane w tabeli podane są w kg, podobnie jak prezentuje je Baza Azbestowa <https://bazaazbestowa.gov.pl/pl/usuwanie-azbestu/zestawienie-statystyczne>.

Tabela 2. Informacja o masie i rodzajach wyrobów zawierających azbest

Lp.	Gmina	Wyroby zawierające azbest				
		zinwentaryzowane (kg)	unieszkodliwione		do unieszkodliwienia	
			masa (kg)	procent (%)	masa (kg)	procent (%)
Kod i nazwa wyrobu: W01 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie						
1.	Kuślin	54 762	0	-	54 762	100,00
2.	Lwówek	24 525	0	-	24 525	100,00
3.	Miedzichowo	79 592	34 320	43,12	45 272	56,88
4.	Nowy Tomyśl	108 791	0	-	108 791	100,00
5.	Opalenica	201 939	5 769	2,86	196 170	97,14
6.	Zbąszyń	10 316	0	-	10 316	100,00
7.	cały powiat	479 925	40 089	8,35	439 836	91,65
Kod i nazwa wyrobu: W02 - płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa						
1.	Kuślin	2 751 222	364 426	13,25	2 386 796	86,75
2.	Lwówek	3 726 905	161 538	4,33	3 565 367	95,67
3.	Miedzichowo	512 278	169 685	33,12	342 593	66,88
4.	Nowy Tomyśl	2 029 704	484 131	23,85	1 545 573	76,15
5.	Opalenica	3 315 995	496 248	14,97	2 819 747	85,03
6.	Zbąszyń	2 010 009	316 806	15,76	1 693 203	84,24
7.	cały powiat	14 346 112	1 992 833	13,89	12 353 279	86,11
pozostałe wyroby						
1.	Kuślin	49 000	0	-	49 000	100,00
2.	Lwówek	101 400	0	-	101 400	100,00
3.	Miedzichowo	0	0	-	0	0
4.	Nowy Tomyśl	61	0	-	61	100,00
5.	Opalenica	303 398	88	0	303 310	100,00
6.	Zbąszyń	66 799	0	-	66 799	100,00
7.	cały powiat	520 658	88	0	520 570	100,00
razem wszystkie wyroby						
1.	Kuślin	2 854 984	364 426	12,76	2 490 558	87,24
2.	Lwówek	3 852 830	161 538	4,19	3 691 292	95,81
3.	Miedzichowo	591 870	204 005	34,47	387 865	65,53
4.	Nowy Tomyśl	2 138 556	484 131	22,64	1 654 425	77,36
5.	Opalenica	3 821 332	502 105	13,14	3 319 227	86,86
6.	Zbąszyń	2 087 124	316 806	15,18	1 770 318	84,82
7.	cały powiat	15 346 695	2 033 010	13,25	13 313 685	86,75

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Azbestowej <https://bazaazbestowa.gov.pl/pl/usuwanie-azbestu/zestawienie-statystyczne>

Biorąc pod uwagę **formę własności** dominują wyroby zawierające azbest na terenie posesji osób fizycznych (80,8%), natomiast na terenach zarządzanych przez osoby prawne występuje 19,2 % ogółu **wyrobów pozostałych do unieszkodliwienia**.

7. SZACUNKOWE KOSZTY DEMONTAŻU, TRANSPORTU I UNIESZKODLIWIANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU POWIATU NOWOTOMYSKIEGO

Na terenie województwa wielkopolskiego odpady zawierające azbest są przyjmowane przez składowisko w Koninie, a ceny ustalane są indywidualnie.

W zależności od opłacalności takiego rozwiązania należy wziąć pod uwagę możliwość unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest na składowiskach do tego przystosowanych poza terenem województwa wielkopolskiego.

Lokalizację składowisk przyjmujących odpady zawierające azbest na tle położenia województwa wielkopolskiego przedstawiono na kolejnej rycinie.

W załączniku do niniejszego opracowania zamieszczono również **wykaz ogólnodostępnych składowisk odpadów przyjmujących wyroby zawierające azbest** wraz ze wskazaniem ich zarządców.

Ryc. 3. Lokalizacja składowisk odpadów zawierających azbest

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazaazbestowa.gov.pl

Na przestrzeni ostatnich lat gminy powiatu nowotomyskiego uczestniczyły w konkursach organizowanych przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu, których celem było wsparcie właścicieli i zarządców nieruchomości w zakresie demontażu, transportu i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest. Poniżej przedstawiono fragment wiadomości w tej sprawie, dotyczący 2023 r.

Nabór wniosków na przedsięwzięcia związane z usuwaniem azbestu

WFOŚiGW

Opublikowano: 24.04.2023

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu ogłasza nabór wniosków na przedsięwzięcia związane z usuwaniem azbestu dla ubiegających się o dofinansowanie przedsięwzięć realizowanych w roku 2023 na terenie województwa wielkopolskiego.

Nabór wniosków jest realizowany na podstawie umowy udostępnienia środków zawartej z Narodowym Funduszem Ochrony środowiska i Gospodarki Wodnej z przeznaczeniem na udzielanie dotacji i wspólną realizację Programu „Ogólnopolski Program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest Część 1) Przedsięwzięcia w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest, zgodne z gminnymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest”

Wnioski należy składać w terminie od 24.04.2023 r. do 12.05.2023 r. lub do wyczerpania puli środków przeznaczonych na nabór.

Ryc. 4. Fragment strony internetowej informującej o naborze wniosków na przedsięwzięcia związane z usuwaniem azbestu dla ubiegających się o dofinansowanie przedsięwzięć realizowanych w roku 2023 na terenie województwa wielkopolskiego

Źródło: <https://www.wfosgw.poznan.pl/aktualnosci-z-funduszu/nabor-wnioskow-na-przedswiezecia-zwiazane-z-usuwaniem-azbestu-3/>

Wg zasad z 2023 r. nabór wniosków na przedsięwzięcia związane z usuwaniem azbestu jest skierowany do: jednostek samorządu gminnego i powiatowego oraz związków międzygminnych działających na rzecz właścicieli lub posiadaczy obiektów budowlanych

znajdujących się na jej terenie. Ostatecznymi odbiorcami korzyści zrealizowanego przedsięwzięcia są właściciele lub posiadacze obiektów budowlanych zlokalizowanych na terenie województwa wielkopolskiego, z wyłączeniami opisanymi w regulaminie.

Wsparciem finansowym objęto:

- przedsięwzięcia w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest, zgodnie z gminnymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- przedsięwzięcia w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest na obszarach dotkniętych klęską żywiołową lub dotkniętych zdarzeniami noszącymi znamiona klęski żywiołowej.

Kwota pomocy finansowej w formie dotacji są zróżnicowane w zależności od dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie. Kwota pomocy może wynieść odpowiednio:

1. do 100% Kosztów kwalifikowanych dla gmin o wartości wskaźnika G1 określonego dla roku poprzedzającego rok złożenia wniosku nie większej niż 1500,
2. do 70% Kosztów kwalifikowanych dla gmin o wartości wskaźnika G określonego dla roku poprzedzającego rok złożenia wniosku w przedziale pomiędzy 1500 do 2000,
3. do 40% Kosztów kwalifikowanych dla gmin o wartości wskaźnika G określonego dla roku poprzedzającego rok złożenia wniosku powyżej 2000.

Wskaźnik G dla gmin powiatu nowotomyskiego był zróżnicowany i znalazł się w przedziale 2 dla gmin: Kuślin, Lwówek i Zbąszyń, a także w przedziale 3 dla gmin: Nowy Tomyśl, Opalenica i Miedzichowo. Oznacza to, że wielkość dotacji może wynieść odpowiednio do 70 % i do 40 % kosztów kwalifikowanych. Dla określenia poziomu kwalifikowalności kosztów przedsięwzięć realizowanych przez powiaty i związki międzygminne brana pod uwagę będzie najwyższa wartość wskaźnika G spośród gmin w powiecie albo gminy wchodzącej w skład związku gmin.

Jednocześnie warto podkreślić, że przedstawiono zasady dotyczące 2023 r. W kolejnych latach mogą się one zmienić.

Z informacji uzyskanych od **Starosty Nowotomyskiego** oraz Dyrekcji Zespołu Szkół Rolniczego Centrum Kształcenia Ustawicznego w Trzciance wynika, że w latach 2018-2022 zadanie polegające na usuwaniu azbestu z nieruchomości stanowiących własność powiatu realizowano w 2019 r. **Dokonano wymiany pokrycia dachowego z płyt cementowo-azbestowych na blachodachówkę wraz z impregnacją więźarów drewnianych, w tym zdjęcie i utylizacja azbestu. Poniesiony koszt wyniósł 140 998,76 zł (środki własne powiatu). W ramach zadania usunięto i zutylizowano 7700 kg wyrobów zawierających azbest.** Azbest został usunięty z budynku mechanizacji. Ponadto w ZSRCKU w Trzciance pozostało do unieszkodliwienia 27 230 kg odpadów zawierających azbest w formie płyt azbestowo-cementowych falistych.

Podczas prac przygotowawczych do opracowania niniejszego dokumentu zebrano informacje z gmin powiatu nowotomyskiego. Pozyskano dane o masie odpadów zawierających azbest, które zostały unieszkodliwione w latach 2018-2022. Łączna **masa usuniętych wyrobów zawierających azbest** w powiecie nowotomyskim w latach 2018-2022 wyniosła prawie 768,8 ton, przy czym:

- w ujęciu czasowym największa masa wyrobów została usunięta w 2022 r. – było to 276,5 ton,

- w ujęciu przestrzennym największa masa wyrobów została usunięta Mieście i Gminie Zbąszyń– było to 311,0 ton.

Tabela 3. Masa wyrobów zawierających azbest (ton) usuniętych z terenu powiatu nowotomyskiego w latach 2018-2022

Gmina / rok	2018	2019	2020	2021	2022	razem
Gmina Kuślin	0,000	0,000	0,000	0,000	205,470	205,470
Miasto i Gmina Lwówek	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Gmina Miedzichowo	1,550	0,000	133,690	0,000	46,660	181,900
Miasto i Gmina Nowy Tomyśl	0,195	0,000	41,830	26,550	0,000	68,575
Miasto i Gmina Opalenica	0,665	0,822	0,215	0,050	0,038	1,790
Miasto i Gmina Zbąszyń	79,310	115,220	35,115	57,080	24,310	311,035
razem (ton)	81,720	116,042	210,850	83,680	276,478	768,770

Źródło: dane pozyskane od właściwych Burmistrzów i Wójtów

Uwaga: fakt wpisania „0” oznacza, że gmina w danym roku nie uczestniczyła w żadnym z programów priorytetowych pn. "Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest" finansowanym przez NFOŚiGW. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest mogły dokonywać osoby indywidualnie. Urząd nie posiada jednak informacji / danych na temat masy unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest.

Następnie przedstawiono informację o kosztach prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest w latach 2018-2022. Łączny **koszt usunięcia wyrobów zawierających azbest** w powiecie nowotomyskim w latach 2018-2022 wyniósł ponad 509 tys. zł, przy czym:

- w ujęciu czasowym najwyższy koszt poniesiono w 2022 r. – było to ponad 180 tys. zł,
- w ujęciu przestrzennym najwyższy koszt poniesiono w latach 2018-2022 w Mieście i Gminie Zbąszyń – było to blisko 160 tys. zł.

Tabela 4. Koszty (zł) związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu nowotomyskiego w latach 2018-2022

Gmina / rok	2018	2019	2020	2021	2022	razem
Gmina Kuślin	0	0	0	0	117 540,00	117 540,00
Miasto i Gmina Lwówek	0	0	0	0	0	0
Gmina Miedzichowo	0	0	66 101,30	0	27 919,44	94 020,74
Miasto i Gmina Nowy Tomyśl	0	0	20 727,88	15 058,49	0	35 786,37
Miasto i Gmina Opalenica	21 279,82	30 916,60	9 970,67	19 996,00	19 962,80	102 125,89
Miasto i Gmina Zbąszyń	39 279,57	51 791,94	19 982,25	33 366,30	15 218,00	159 638,06
razem (zł)	60 559,39	82 708,54	116 782,10	68 420,79	180 640,24	509 111,06

Źródło: dane pozyskane od właściwych Burmistrzów i Wójtów

Uwaga: fakt wpisania „0” oznacza, że gmina w danym roku nie uczestniczyła w żadnym z programów priorytetowych pn. "Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest" finansowanym przez NFOŚiGW. Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest mogły dokonywać osoby indywidualnie. Urząd nie posiada jednak informacji / danych na temat kosztów poniesionych przez osoby indywidualne w ramach realizacji zadania.

Część przedstawionych kosztów została pokryta z otrzymanej dotacji zewnętrznej.

Biorąc pod uwagę zestawione informacje należy uznać, że średni koszt unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest w latach 2018-2022 wyniósł 662 zł za tonę, przy czym najniższy był w 2020 r. i wyniósł około 554 zł za tonę, a najwyższy w 2021 r. i wyniósł blisko 818 zł za tonę.

Na podstawie powyższych danych, a także kosztów oferowanych przez firmy zajmujące się demontażem, transportem i unieszkodliwieniem odpadów zawierających azbest, danych z gmin, opracowań tematycznych oraz doświadczenia autorów opracowania oszacowano koszty związane z eliminacją azbestu z obszaru powiatu nowotomyskiego w okresie obowiązywania niniejszego programu. **Przyjęto koszt demontażu, transportu i unieszkodliwienia jednej tony odpadów zawierających azbest na poziomie 665 zł.**

Należy zaznaczyć, że podana cena jest szacunkowa, a faktyczny koszt prowadzonych działań będzie w danym roku zależny od cen przedstawianych przez przedsiębiorców oferujących daną usługę, kosztów przyjęcia odpadów zawierających azbest na składowisko odpadów, masy odpadów przewidzianych do odbioru oraz organizacji prac.

W przypadku, gdy koszt odbioru w danym roku będzie niższy, możliwe będzie przyspieszenie prac zaplanowanych na kolejne lata lub oszczędności finansowe. Natomiast gdyby faktyczne koszty były wyższe niż założone należy rozważyć możliwości wyższego dofinansowania działań.

Wielkość dotacji oferowanych przez poszczególne organy, m.in. przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu lub właściwych Burmistrzów lub Wójtów ustalana będzie corocznie, stąd nie można jednoznacznie wskazać jaka ona będzie.

Koszt demontażu, transportu i unieszkodliwienia odpadów zawierających azbest powinien zostać pokryty z środków własnych właścicieli nieruchomości, dotacji samorządów, dotacji i pozostałych funduszy ochrony środowiska.

Wśród wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu **dominują wyroby obecnie użytkowane, stanowiące pokrycia budynków mieszkalnych i gospodarczych.** Masa wyrobów składowanych jest niewielka. Zaznaczyć należy, że większość tych składowanych wyrobów nie jest odpowiednio przygotowana do odbioru przez wyspecjalizowaną firmę. Często wyroby są tylko prowizorycznie zabezpieczone, a w chwili odbioru konieczne będzie ich profesjonalne przygotowanie. Dlatego z praktycznego punktu widzenia można przyjąć założenie, że podejmując się oszacowania kosztów prac związanych ze stopniowym usuwaniem wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu nowotomyskiego należy brać pod uwagę całkowity koszt demontażu, transportu i unieszkodliwienia jednej tony odpadów zawierających azbest, tj. 665 zł.

Koszt unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest przedstawiono wg założenia wynikającego z Bazy Azbestowej www.bazaazbestowa.gov.pl, gdzie masę 1 m² wyrobów azbestowych oszacowano na 15 kg.

Na terenie powiatu nowotomyskiego do unieszkodliwienia pozostało 13 313 685 kg (prawie 13 313,7 ton) wyrobów zawierających azbest. Przyjęto trzy przedziały czasowe usuwania wyrobów:

- a. w pierwszym przedziale, tj. w latach 2023-2025 zakłada się usunięcie 25 % wyrobów zawierających azbest, a szacowany koszt przedsięwzięcia to ponad 2,2 mln zł,
- b. w latach 2026-2028 przewidziano usunięcie 35 % wyrobów zawierających azbest, a planowany koszt realizacji zadania wyniesie prawie 3,1 mln zł,

- c. na ostatnie 4-letnie realizację programu czyli lata 2029-2032 przypada 40 % wyrobów zawierających azbest, które należy usunąć, a przybliżony koszt na ten cel to ponad 3,5 mln zł.

Łącznie w latach 2023-2032 zakłada się usunięcie 100 % wyrobów zawierających azbest. Realizacja tego zadania będzie kosztować blisko 8,9 mln zł.

Tabela 5. Szacunkowe koszty związane z demontażem, transportem i unieszkodliwieniem wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu nowotomyskiego w rozbiciu na przedziały czasowe

przedział czasowy	wyroby przewidziane do unieszkodliwienia		koszt transportu i unieszkodliwienia
	procent ogółu (%)	masa (kg)	(zł)*
2023 - 2025	25 %	3 328 421	2 213 400
2026 - 2028	35 %	4 659 790	3 098 760
2029 - 2032	40 %	5 325 474	3 541 440
RAZEM: 2023 - 2032	100 %	13 313 685	8 853 601

Źródło: opracowanie własne, przyjęto założenie, że demontaż, transport i unieszkodliwienie 1 tony wyrobów zawierających azbest to koszt 665 zł

Wyliczanie ewentualnej utylizacji rur zawierających azbest zostało pominięte, gdyż najbardziej ekonomicznym rozwiązaniem jest pozostawienie rur w ziemi i budowa nowej sieci. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r., Nr 8, poz. 31) takie rozwiązanie jest dopuszczalne:

- § 7. 1. Rury azbestowo - cementowe i elementy wyłączonych z użytkowania instalacji sieci: ciepłowniczych, wodociągowych, kanalizacyjnych i elektroenergetycznych podziemnych zawierających rury azbestowo – cementowe, zainstalowane przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, zwane dalej „rurami azbestowo – cementowymi”, pozostawia się w ziemi bez ograniczeń czasowych z zastrzeżeniem ust. 2,
2. Rury azbestowo – cementowe mogą być pozostawione w ziemi w przypadku, gdy ich usytuowanie nie naraża na kontakt z azbestem przy czynnościach obsługowych użytkowanych instalacji infrastrukturalnych, w szczególności gdy rury azbestowo – cementowe są położone poniżej użytkowanych instalacji,
 3. Pozostawienie w ziemi, w przypadku spełnienia warunków określonych w ust. 1, rur azbestowo - cementowych wymaga oczyszczenia z wyrobów zawierających azbest miejsc usytuowania studzienek rewizyjnych i innych elementów infrastruktury, gdzie jest możliwy kontakt człowieka z wyrobami zawierającymi azbest.

8. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU POWIATU NOWOTOMYSKIEGO

Program jest opracowaniem omawiającym aktualną sytuację na terenie powiatu nowotomyskiego, w zakresie występowania wyrobów zawierających azbest. Projekt jest dokumentem praktycznym, który powinien służyć podczas planowania prac związanych z demontażem, transportem i unieszkodliwianiem wyrobów zawierających azbest oraz w procesie pozyskiwania środków finansowych na ten cel.

Celem programu jest przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań programowych na dalsze lata oraz poprawa stanu środowiska przyrodniczego i bezpieczeństwa mieszkańców powiatu nowotomyskiego.

Cele zapisane w opracowanym dokumencie dają podstawę do występowania z wnioskami o dofinansowanie działań proekologicznych przez osoby fizyczne i prawne.

Założenia opracowanego dokumentu opierają się na pięciu głównych zadaniach, które ukazują możliwość rozłożenia w czasie procesu usuwania wyrobów zawierających azbest, przy jednoczesnym wyeliminowaniu, bądź bardzo znacznym ograniczeniu zagrożeń zdrowia człowieka.

Tabela 6. Główne założenia programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu nowotomyskiego

Lp.	Główne założenia programu	Szczegóły
1	Prowadzenie działań, mających na celu zharmonizowanie aktów prawa: <ul style="list-style-type: none">– miejscowego,– powiatowego i gminnego (uchwały, regulaminy) z przepisami: wojewódzkimi (WFOŚiGW), i krajowymi (POKzA, ustawy, rozporządzenia),– z aktami prawa Unii Europejskiej.	<ul style="list-style-type: none">– uchwalenie programu usuwania azbestu,– ustalenie zasad przyznawania dotacji celowych do kosztów utylizacji odpadów niebezpiecznych zawierających azbest jako zadanie gmin.
2	Prowadzenie działań edukacyjno - informacyjnych, w celu podnoszenia świadomości i wiedzy na temat wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none">– uczestniczenie pracowników administracji publicznej w szkoleniach dotyczących usuwania azbestu,– organizowanie lokalnych szkoleń informacyjnych i edukacyjnych dla zainteresowanych mieszkańców powiatu nowotomyskiego w ramach realizacji programu,– przekazywanie informacji na temat realizacji programu mieszkańcom powiatu nowotomyskiego (strona www, ulotki, artykuły prasowe, spotkania).
3	Prowadzenie zadań administracyjnych mających na celu usuwanie azbestu oraz ich transport i unieszkodliwienie na wyznaczonym składowisku odpadów niebezpiecznych	<ul style="list-style-type: none">– organizacja zamówień publicznych dotyczących demontażu, transportu i unieszkodliwienia azbestu na wyznaczonych składowiskach jako zadanie gmin,– organizacja składania wniosków do właściwych Burmistrzów i Wójtów przez właścicieli azbestu.

Lp.	Główne założenia programu	Szczegóły
4	Prowadzenie monitoringu realizacji programu w postaci sukcesywnego uzupełniania Bazy Azbestowej dostępnej pod adresem www.bazaazbestowa.gov.pl przez Burmistrzów i Wójtów oraz Marszałka Województwa Wielkopolskiego	<ul style="list-style-type: none"> – bieżące wprowadzanie danych inwentaryzacyjnych (przyjmowanie zgłoszeń i informacji o azbecie na terenie powiatu nowotomyskiego) – zadanie Wójtów i Burmistrzów, – aktualizacja dokumentacji w miarę potrzeb.
5	Zapewnienie bezpieczeństwa prac związanych z usuwaniem azbestu.	<ul style="list-style-type: none"> – poinformowanie właścicieli nieruchomości, że prace należy zlecić podmiotom zajmującym się profesjonalnie usuwaniem – ze względu na narażenie zdrowia nie jest możliwe samodzielne prowadzenie prac przez osoby niewykwalifikowane.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032

8.1. Obowiązki samorządów: powiatowego i gminnych

Podejmowane działania gmin, mające na celu usuwanie azbestu z obszaru analizowanej jednostki oraz ich transport i unieszkodliwienie na wyznaczonym składowisku odpadów niebezpiecznych powinny dążyć do:

- określenia rzeczywistej ilości użytkowanych wyrobów zawierających azbest w kolejnych latach – w miarę postępu prac,
- przyspieszenia prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest – poprzez informowanie właścicieli i zarządców nieruchomości o obowiązkach w zakresie bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest,
- zwiększenia aktywności jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wsparcia swoich mieszkańców w procesie usuwania wyrobów zawierających azbest oraz poszukiwania środków finansowych na te działania.

Konieczne jest prowadzenie monitoringu skutków realizacji postanowień niniejszego dokumentu w odniesieniu do jego wpływu na środowisko, ład przestrzenny czy zdrowie człowieka.

W zależności od określonego stopnia pilności wymiany wyrobów zawierających azbest zinwentaryzowanych na obszarze analizowanej jednostki, należy ponownie przeprowadzić ocenę wyrobów zawierających azbest. Obowiązek oceny przypisany jest właścicielowi nieruchomości na której znajduje się wyrób zawierający azbest, a Zarząd Powiatu może prowadzić kompleksowe lub częściowe działania edukacyjne w tym zakresie.

W przypadku kiedy azbest został oceniony jako I stopień pilności wymiany wymaga się jego bezzwłocznego usunięcia. W tym przypadku priorytetowym zadaniem samorządów gminnych powinno być dotarcie do właścicieli posesji, na których znajduje się azbest I stopnia pilności wymiany i poinformowanie ich o konieczności wymiany, zasadach bezpiecznego demontażu, transportu i unieszkodliwienia oraz możliwościach dofinansowania tego przedsięwzięcia.

Po roku od przeprowadzonej inwentaryzacji konieczne jest przeprowadzenie ponownej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, w przypadku wyrobów zaklasyfikowanych do II stopnia pilności wymiany.

W ciągu kolejnych 5 lat należy ponownie ocenić stan wyrobów zawierających azbest zaklasyfikowanych jako III stopień pilności wymiany.

Właściwy Burmistrz lub Wójt wprowadza dane dotyczące wyrobów zawierających azbest do Bazy Azbestowej znajdującej się pod adresem www.bazaazbestowa.gov.pl, która służy do zapisywania, przechowywania i odczytywania danych w postaci cyfrowej.

Bieżące wpisywanie danych dotyczących gospodarowania wyrobami azbestowymi do Bazy Azbestowej jest realizacją obowiązku przekazywania do dnia 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy, informacji do Urzędu Marszałkowskiego o ilości usuniętego azbestu. Powyższe wynika z Obwieszczenia Ministra Środowiska z dnia 7 września 2015 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

Powiat nowotomyski obok gmin stanowiących powiat powinien prowadzić działania edukacyjne. Należy do tego celu wykorzystać możliwe media, np. w postaci informacji na stronie internetowej Starostwa Powiatowego, informacji w prasie lokalnej, ulotek informacyjnych do pobrania w siedzibie Starostwa bądź wysyłki ulotek informacyjnych.

Zakłada się powierzenie zadań z zakresu usuwania i zagospodarowania odpadów wyspecjalizowanym firmom, gwarantującym odpowiedni poziom bezpieczeństwa ekologicznego – wyeliminuje to przedostawanie się pyłów azbestowych do powietrza przy demontażu. Demontaż i transport azbestu powinny odbywać się z zastosowaniem specjalistycznych zabezpieczeń, bez możliwości ich przemieszczania się.

Do kwestii ograniczających negatywne oddziaływanie związanych z usuwaniem i transportem wyrobów zawierających azbest należą:

- edukacja ekologiczna mieszkańców o szkodliwości samowolnego, samodzielnie usuwania azbestu oraz jego „dzikiego” składowania,
- zabezpieczenie techniczne sprzętu i miejsca w czasie realizacji przedsięwzięcia,
- odpowiednie zabezpieczenie osób pracujących przy demontażu pokryć azbestowych,
- odpowiednie zabezpieczenie azbestu podczas przewozu na miejsce składowania.

Zapewnienie prawidłowego postępowania wyeliminuje możliwość ich dostawiania się do poszczególnych komponentów środowiska. Unieszkodliwienie azbestu odbywa się poprzez składowanie na składowiskach odpadów do tego celu przystosowanych. Zostały one wymienione w załączniku do niniejszego opracowania.

Zadaniem właściwych Burmistrzów lub Wójtów będzie wygospodarowanie środków finansowych na wsparcie dla właścicieli nieruchomości usuwających azbest z posesji. W przypadku braku środków własnych konieczne będzie pozyskiwanie środków zewnętrznych (np. będących w dyspozycji Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu) na realizację prac związanych z unieszkodliwieniem azbestu oraz koordynacja tego procesu poprzez organizację zamówień, w celu przeprowadzenia prac związanych z usuwaniem azbestu.

8.2. Obowiązki właścicieli nieruchomości

Do obowiązków właściciela nieruchomości, użytkownika wieczystego lub zarządcy nieruchomości należy inwentaryzacja wszystkich wyrobów zawierających azbest znajdujących się na jego nieruchomości.

Corocznie w terminie do dnia 31 stycznia osoba fizyczna, nieprowadząca działalności gospodarczej, powinna przedłożyć wynik inwentaryzacji właściwemu Burmistrzowi lub Wójtowi, a przedsiębiorcy i osoby fizyczne, prowadzące działalność gospodarczą - Marszałkowi Województwa Wielkopolskiego.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa osobą odpowiedzialną za ocenę stanu technicznego wyrobów zawierających azbest jest właściciel lub zarządca budowli, instalacji, urządzenia technicznego oraz terenu, gdzie takie wyroby się znajdują.

Na właścicielu lub zarządcy budynku lub instalacji spoczywa też obowiązek odpowiedniego oznakowania pomieszczeń, w których znajdują się wyroby azbestowe, opracowania i wywieszenia w odpowiednim miejscu informacji ostrzegawczej o zagrożeniu azbestowym oraz zaznaczenie na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami azbestowymi.

Bezpieczne użytkowanie wyrobów zawierających azbest, w sposób niezagrażający zdrowiu bądź życiu ludzi jest dopuszczone do 31 grudnia 2032 roku. Po tym terminie nie będzie możliwe użytkowanie wyrobów zawierających azbest.

Demontaż i transport wyrobów zawierających azbest właściciel nieruchomości zleca odpowiedniemu podmiotowi. Przed rozpoczęciem prac związanych z wymianą pokrycia dachowego właściciel nieruchomości powinien złożyć zgłoszenie zamiaru rozpoczęcia robót niewymagających pozwolenia na budowę. Zgłoszenia dokonuje się w Starostwie Powiatowym w Nowym Tomyślu do Wydziału Budownictwa i Architektury (Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane Dz. U. z 2023 r., poz. 682 z późn. zm.).

Roboty można rozpocząć jeżeli organ administracji architektoniczno-budowlanej w ciągu 21 dni od daty złożenia zgłoszenia nie skorzysta z prawa do wniesienia sprzeciwu, jednak nie później niż po upływie 3 lat od określonego zgłoszenia terminu ich rozpoczęcia (na podstawie Art. 30 ust. 5 ust ustawy z dnia 7 lipca 1994 r.- Prawo budowlane).

8.3. Obowiązki wykonawcy robót

Należy podkreślić, że zgodnie z obowiązującymi przepisami niedopuszczalne jest prowadzenie jakichkolwiek prac remontowo - budowlanych przez samych właścicieli nieruchomości nieposiadających odpowiedniego przeszkolenia.

Na prowadzenie transportu odpadów azbestowych mają pozwolenie odpowiednie podmioty i tylko one mogą wykonywać prace w tym zakresie.

Zasady postępowania jakie powinien uwzględnić wykonawca przy planowaniu prac związanych z zabezpieczeniem i usuwaniem wyrobów zawierających azbest określają odpowiednie rozporządzenia, które mówią, że m. in. należy:

- zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r., Nr 71, poz. 649 z późn. zm.) oraz Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2010 r., Nr 162, poz. 1089):
 - w terminie co najmniej 7 dni roboczych przed rozpoczęciem robót dokonać zgłoszenia ich przez wykonawcę Powiatowemu Inspektorowi Nadzoru

Budowlanego w Nowym Tomyślu, Okręgowemu Inspektorowi Pracy w Poznaniu oraz Państwowej Powiatowej Inspekcji Sanitarnej w Nowym Tomyślu,

- wykonawca robót jest zobowiązany wydać zleceniodawcy pisemne zaświadczenie o prawidłowości prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, a zleceniodawca (właściciel obiektu) zobowiązany jest przechowywać to oświadczenie przez okres co najmniej 5 lat.
- przedłożyć właściwemu Burmistrzowi lub Wójtowi informację o usuniętych wyrobach zawierających azbest, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r., Nr 8, poz. 31).

Należy pamiętać, że prowadzone prace powinny uniemożliwiać emisję azbestu do środowiska oraz minimalizować pylenie. Zdemontowane odpady muszą być codziennie zabezpieczane i magazynowane w niedostępnym dla osób postronnych miejscu. Dodatkowo prowadzący demontaż musi w strefie prac w widocznym miejscu umieścić tablice informacyjne „Uwaga! Zagrożenie azbestem”.

9. HARMONOGRAM ZADAŃ W ZAKRESIE USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST ORAZ OCHRONY PRZED JEGO SZKODLIWOŚCIĄ

Harmonogram działań realizowanych przez Zarząd Powiatu Nowotomyskiego oraz Burmistrzów i Wójtów w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest oraz ochrony przed jego szkodliwością przedstawia kolejna tabela.

Tabela 7. Harmonogram działań w zakresie inwentaryzacji i usuwania azbestu z terenu powiatu nowotomyskiego

termin realizacji rok	opis zadania	podmiot odpowiedzialny
2023	Opracowanie programu opartego o pełną aktualizację inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest	powiat
	Przyjęcie programu uchwałą Rady Powiatu Nowotomyskiego	powiat
	Dotarcie do właścicieli nieruchomości, na których inwentaryzacja wykazała występowanie wyrobów azbestowych ocenionych na I stopień pilności - poinformowanie właścicieli o konieczności unieszkodliwienia wyrobów	gminy
	Prowadzenie edukacji ekologicznej – informowanie mieszkańców o prawidłowych zasadach gospodarki odpadami azbestowymi, zapoznanie mieszkańców z dokumentem	powiat, gminy
2023 – 2025	Coroczny monitoring realizacji programu połączony z aktualizacją masy i stanu wyrobów zawierających azbest	gminy
	Bieżąca aktualizacja i modyfikowanie systemu dofinansowania i regulaminu finansowego względem obowiązujących zasad przyznawania dofinansowań przez poszczególne	gminy

termin realizacji rok	opis zadania	podmiot odpowiedzialny	
3 lata	instytucje i organy		
	Prowadzenie edukacji ekologicznej	powiat, gminy	
	Usunięcie 25 % ilości wyrobów zawierających azbest	gminy	
	Bezzwłoczne usunięcie azbestu I stopnia pilności	gminy	
	Ponowna ocena azbestu II stopnia pilności wymagana w czasie 1 roku od przeprowadzenia inwentaryzacji	gminy	
2026 - 2028	Coroczny monitoring realizacji programu połączony z aktualizacją masy i stanu wyrobów zawierających azbest	gminy	
	Coroczna aktualizacja i modyfikowanie systemu dofinansowania i regulaminu finansowego względem obowiązujących zasad przyznawania dofinansowań przez poszczególne instytucje	gminy	
	Aktualizacja założeń dokumentu w miarę potrzeb	powiat, gminy	
	Prowadzenie edukacji ekologicznej	powiat, gminy	
	3 lata	Usunięcie 35 % ilości odpadów azbestowych	gminy
		Przeprowadzenie ponownej oceny stanu azbestu III stopnia pilności w terminie 5 lat	gminy
		Coroczny monitoring realizacji programu połączony z aktualizacją masy i stanu wyrobów zawierających azbest	gminy
2029 - 2032 4 lata	Coroczna aktualizacja i modyfikowanie systemu dofinansowania i regulaminu finansowego względem obowiązujących zasad przyznawania dofinansowań przez poszczególne instytucje	gminy	
	Aktualizacja założeń dokumentu w miarę potrzeb	powiat, gminy	
	Prowadzenie edukacji ekologicznej	powiat, gminy	
	Usunięcie 40 % ilości odpadów azbestowych	gminy	

Źródło: opracowanie własne

10. FINANSOWANIE PRAC ZWIĄZANYCH Z USUWANIEM I UNIESZKODLIWIANIEM ODPADÓW AZBESTOWYCH

Usuwanie wyrobów zawierających azbest, szczególnie elementów budowlanych jest kosztowne i wymaga odpowiednich nakładów finansowych.

Do końca 2032 roku należy z terenu powiatu nowotomyskiego usunąć wszystkie wyroby zawierające azbest. Nie będzie to możliwe bez finansowego wsparcia właścicieli nieruchomości, ich zarządców lub użytkowników.

Pomoc finansową należy zapewnić zwłaszcza w części dotyczącej transportu i unieszkodliwiania azbestu oraz w miarę posiadanych środków, demontażu pokryć dachowych. Konieczne jest zatem pozyskiwanie jak największego wsparcia finansowego dla wszystkich inicjatyw związanych z usuwaniem z terenu powiatu nowotomyskiego wyrobów zawierających azbest.

Źródłami finansowania usuwania azbestu są środki własne Powiatu Nowotomyskiego, środki budżetu państwa, środki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki

Wodnej w Poznaniu, środki własne właścicieli lub zarządców nieruchomości, środki własne jednostek samorządowych oraz kredyty.

Zgodnie z zapiskami „POKzA”:

„... Gmina powinna zapewnić wywóz odpadów zawierających azbest na składowisko odpadów. Koszt transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest powinien zostać pokryty: ze środków własnych gminy, środków właścicieli nieruchomości, przy udziale dotacji i pożyczek funduszy ochrony środowiska lub innych źródeł dostępnych dla gminy ...”.

„... Wsparcie finansowe usuwania wyrobów zawierających azbest z dużych obiektów budowlanych powinno być koordynowane przez poszczególne jednostki samorządu terytorialnego ...”.

Powiat Nowotomyski powinien wspierać organizacyjnie, a w miarę możliwości również finansowo działania mieszkańców, którzy zdecydują się usunąć pokrycia dachowe, zawierające w swym składzie azbest. Dofinansowanie działań demontażu, transportu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest z terenu poszczególnych nieruchomości jest zależne od możliwości finansowych jednostki i środków finansowych zarezerwowanych w budżecie. Pomoc ta powinna mieć formę dopłaty do demontażu, transportu i unieszkodliwiania azbestu. Warunkiem otrzymania kredytu lub dotacji byłoby przestrzeganie zasad ustalonych w regulaminie dofinansowania transportu i unieszkodliwiania azbestu.

10.1. Narodowy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu oferują możliwość dofinansowania szerokiej gamy projektów w ramach różnych programów priorytetowych ogłaszanych często jako konkursy. Ich działanie opiera się na Wspólnej Strategii Działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2021-2024.

Celem generalnym systemu Funduszy jest poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku oraz działania na rzecz transformacji do gospodarki niskoemisyjnej przy pełnym oraz zgodnym z zasadami zrównoważonego rozwoju wykorzystaniu środków pochodzących z Unii Europejskiej i innych środków zagranicznych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną.

Jednym z programów realizowanych przez NFOŚiGW we współpracy z funduszami wojewódzkimi, w tym z NFOSiGW w Poznaniu jest „**Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest**”. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu udziela dotacji w zakresie demontażu, transportu i unieszkodliwiania (przekazania na składowisko). Pomoc finansowa nie obejmuje nowego pokrycia.

Celem programu jest wspomaganie oczyszczania województwa wielkopolskiego azbestu poprzez dofinansowanie zadań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest.

Szczegółowe informacje dotyczące dofinansowania, jak i dokładne terminy składania wniosków w latach kolejnych można będzie znaleźć na stronie Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu.

10.2. Kredyty oferowane przez banki

Jednostki samorządowe mogą korzystać także z dotacji i preferencyjnych kredytów, oferowanych oraz finansowanych ze środków oddziałów bankowych, udzielających kredytów proekologicznych. Przedmiotem kredytowania mogą być inwestycje dotyczące usuwania wyrobów zawierających azbest, m.in. wymiana powierzchni dachowych azbestowych lub elewacyjnych płyt azbestowych (z kredytu mogą być finansowane koszty demontażu, unieszkodliwienia, zakupu i montażu nowego pokrycia dachu lub elewacji).

Wśród wielu możliwych źródeł finansowania inwestycji, jednostki samorządowe oraz prywatni inwestorzy każdorazowo i indywidualnie powinni dopasowywać system możliwości finansowania do danej inwestycji i przedsięwzięcia.

BIBLIOGRAFIA

Przy opracowaniu niniejszego dokumentu wykorzystano m.in. dokumenty, akty prawne oraz informacje publikowane przez instytucje:

- 1) Program Oczyszczania Kraju z azbestu na lata 2009-2032
- 2) Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2020 r., poz. 1680);
- 3) Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2023 r., poz. 1587 z późn. zm.);
- 4) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2022 r., poz. 2556 z późn. zm.);
- 5) Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2023 r., poz. 682 z późn. zm.);
- 6) Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2020 r., poz. 10);
- 7) Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004 r., Nr 71, poz. 649 z późn. zm.);
- 8) Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r., Nr 8, poz. 31);
- 9) Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest. (Dz. U. z 2005 r., Nr 162, poz. 1089);
- 10) Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 7 września 2015 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2015 r., poz. 1450);
- 11) Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. z 2005 r., Nr 216, poz. 1824);
- 12) Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 czerwca 2018 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. z 2018 r., poz. 1286);
- 13) Strona internetowa Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie – www.nfosigw.gov.pl;
- 14) Strona internetowa Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu – www.wfosgw.pozan.pl;
- 15) Baza Azbestowa - narzędzie do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest – www.bazaazbestowa.gov.pl;
- 16) Dane Głównego Urzędu Statystycznego – www.stat.gov.pl;
- 17) Strona internetowa Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii – <https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologie>;
- 18) Dane Starostwa Powiatowego w Nowym Tomyslu oraz dane właściwych Burmistrzów i Wójtów.

SPIS TABEL

Tabela 1. Powierzchnia i liczba ludności gmin powiatu nowotomyskiego	13
Tabela 2. Informacja o masie i rodzajach wyrobów zawierających azbest	17
Tabela 3. Masa wyrobów zawierających azbest (ton) usuniętych z terenu powiatu nowotomyskiego w latach 2018-2022	21
Tabela 4. Koszty (zł) związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu nowotomyskiego w latach 2018-2022	21
Tabela 5. Szacunkowe koszty związane z demontażem, transportem i unieszkodliwieniem wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu nowotomyskiego w rozbiciu na przedziały czasowe	23
Tabela 6. Główne założenia programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu nowotomyskiego	24
Tabela 7. Harmonogram działań w zakresie inwentaryzacji i usuwania azbestu z terenu powiatu nowotomyskiego	28

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Schemat ilustrujący współpracę organów administracji rządowej, samorządu terytorialnego, jednostek inspekcyjnych i organizacji pozarządowych	6
Ryc. 2. Możliwe lokalizacje materiałów zawierających azbest w budynku	11
Ryc. 3. Lokalizacja składowisk odpadów zawierających azbest	18
Ryc. 4. Fragment strony internetowej informującej o naborze wniosków na przedsięwzięcia związane z usuwaniem azbestu dla ubiegających się o dofinansowanie przedsięwzięć realizowanych w roku 2023 na terenie województwa wielkopolskiego	19

SPIS SKRÓTÓW

GUS – Główny Urząd Statystyczny,

itp. – i tym podobne,

kg – kilogram,

Mg – Megagram (tona),

NFOŚiGW - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,

nr – numer,

POKzA – Program Oczyszczania Kraju z Azbestu,

poz. – pozycja,

WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,

wg – według,

ze zm. – ze zmianami.

ZAŁĄCZNIKI

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

1. Wzór oznakowania wyrobów, odpadów i opakowań zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest, a także miejsc ich występowania.
2. Wzór – Informacja o wyrobach zawierających azbest.
3. Wzór – ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.
4. Wykaz składowisk ogólnodostępnych przyjmujących odpady zawierające azbest.

Załącznik nr 1 do Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu nowotomyskiego

WZÓR

OZNAKOWANIA WYROBÓW, ODPADÓW I OPAKOWAŃ ZAWIERAJĄCYCH AZBEST LUB WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST, A TAKŻE MIEJSC ICH WYSTĘPOWANIA

Wzór oznakowania dla miejsc zawierających azbest lub wyrobów zawierających azbest.
Oznakowanie wzorowane na postanowieniu Unii Europejskiej (załącznik II do Dyrektywy 83/478 EWG).

Wszystkie wyroby zawierające azbest lub ich opakowania powinny być oznakowane w następujący sposób:

- a) oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno posiadać wymiary: co najmniej 5 cm wysokości (H) i 2,5 cm szerokości,
- b) oznakowanie powinno składać się z dwóch części:
 - górnej ($h_1 = 40\% H$) zawierającej literę „a” w białym kolorze na czarnym tle,
 - dolnej ($h_2 = 60\% H$) zawierającej wyraźny i czytelny napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle,
- c) jeśli wyrób zawiera krokidolit, zwrot „zawiera azbest” powinien być zastąpiony zwrotem „zawiera krokidolit/azbest niebieski”.

Załącznik nr 2 do Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu nowotomyskiego

WZÓR

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾

1. Nazwa miejsca/urządzenia/installacji, adres²⁾
2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest – imię i nazwisko lub nazwa i adres
3. Rodzaj zabudowy³⁾
4. Numer działki ewidencyjnej⁴⁾
5. Numer obrębu ewidencyjnego⁴⁾
6. Nazwa, rodzaj wyrobu⁵⁾
7. Ilość posiadanych wyrobów⁶⁾
8. Stopień pilności⁷⁾
9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów⁸⁾
 - nazwa i numer dokumentu
 - data ostatniej aktualizacji
7. Przewidywany termin usunięcia wyrobu
8. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia⁹⁾

Data

(podpis)

Objaśnienia:

- 1) Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.
- 2) Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.
- 3) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno – gospodarczy, inny.
- 4) Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.
- 5) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe, izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie nie wymienione, w tym papier i tektura.
- 6) Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu.
- 7) Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” – załącznik nr 1 do rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest z dnia 2 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2004 r., Nr 71, poz. 649 z późn. zm.) oraz rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2010 r., Nr 162, poz. 1089).
- 8) Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę dokumentu oraz datę jego ostatecznej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

Załącznik nr 3 do Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu nowotomyskiego

WZÓR

OCENA STANU I MOŻLIWOŚCI BEZPIECZNEGO UŻYTKOWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Nazwa miejsca / obiektu / urządzenia budowlanego / instalacji przemysłowej

Adres miejsca / obiektu / urządzenia budowlanego / instalacji przemysłowej

Rodzaj zabudowy¹

Numer działki ewidencyjnej / obrębu ewidencyjnego²

Nazwa, rodzaj wyrobu³

Ilość wyrobu⁴

Data sporządzenia poprzedniej oceny⁵

Grupa nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
I	Sposób zastosowania azbestu		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. <1 000 kg/m ³)	25	
4	pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV	Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieuszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	
20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	

Grupa nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
V	Wykorzystanie miejsca / obiektu / urządzenia budowlanego / instalacji przemysłowej		
21	Regularnie przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stałe lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	0	
25	Nieużytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)	0	
SUMA PUNKTÓW OCENY			
STOPIEŃ PILNOŚCI			

UWAGA

W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności

Stopień I – od 120 punktów

(wymagane pilne usunięcie, wymiana na wyrób bezazbestowy lub zabezpieczenie)

Stopień II – od 95 punktów do 115 punktów

(wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku)

Stopień III – do 90 punktów

(wymagana ocena w terminie do 5 lat)

Oceniający
nazwisko i imię

Właściciel / Zarządca
podpis

miejsce / data

adres lub pieczęć z adresem

Objaśnienia

- Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.
- Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.
- Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo - cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo - cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo - cementowe, izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo - kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo - kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie nie wymienione, w tym papier i tektura.
- Ilość wyrobów zawierających azbest podana w jednostkach masy (Mg = tona) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m², m³, mb).
- należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny, jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać „pierwsza ocena”.

Załącznik nr 4 do Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu nowotomyskiego

Wykaz składowisk ogólnodostępnych przyjmujących odpady zawierające azbest.

Lp.	Nazwa	Lokalizacja	Właściciel / Zarządca / Inwestor
WOJEWÓDZTWO DOLNOŚLĄSKIE			
1.	Składowisko odpadów niebezpiecznych zawierających azbest	Radków (gmina miejsko-wiejska)	FBSerwis Dolny Śląsk Sp. z o. o. Ścinawka Dolna 86, 57-410 Ścinawka Średnia
2.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Trzebczu	Gmina Polkowice	Przedsiębiorstwo Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o. ul. Dąbrowskiego 2 59-100 Polkowice
3.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Marcinowie	Gmina Trzebnica	GZGK TRZEBNICA-ERGO Sp. z o. o. Pl. Piłsudskiego 1 55-100 Trzebnica
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO - POMORSKIE			
4.	Składowisko odpadów niebezpiecznych zawierających azbest w miejscowości Małociechowo	Gmina Pruszcz	ECO-POL Sp. z o.o. ul. Dworcowa 9 86-120 Pruszcz
5.	Składowisko Odpadów Niebezpiecznych Bycz, gm. Piotrków Kujawski	Gmina Piotrków Kujawski	Zakład Instalacji Sanitarnych Utylizacja Odpadów Władysław Lewandowski Sp. z o.o. ul. Marszałkowska 18/8 00-590 Warszawa
WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE			
6.	Składowisko Odpadów Azbestowych w Srebrzyszczu	Gmina Chełm	Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. w Chełmie, ul. Ks. Piotra Skargi 11 22-100 Chełm
7.	Składowisko odpadów niebezpiecznych Piaski	Gmina Kraśnik	EKO-AZBEST Sp. z o.o. ul. Piłsudskiego 14 23-200 Kraśnik
WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE			
8.	Składowisko odpadów zawierających azbest	Gmina Gorzów Wielkopolski	INNEKO Sp. z o.o. ul. Teatralna 49 66-400 Gorzów Wielkopolski
WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE			
9.	Składowisko odpadów niebezpiecznych w Pukininie	Gmina Rawa Mazowiecka	ZGO AQUARIUM Sp. z o.o. ul. Katowicka 20 96-200 Rawa Mazowiecka
10.	Składowisko odpadów niebezpiecznych Eko Radomsko Sp. z o.o.	Gmina Radomsko	Eko Radomsko Sp. z o.o. ul. Narutowicza 58 97-500 Radomsko
11.	Składowisko odpadów niebezpiecznych zawierających azbest	Gmina Biała	FCC Pro Eko Sp. z o.o. ul. Narutowicza 58 97-500 Radomsko
WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE			
12.	Składowisko Odpadów Niebezpiecznych w Ujkwie Starym	Gmina Bolesław	Zakład Gospodarki Komunalnej ul. Osadowa 1 32-329 Bolesław
13.	Sektor do składowania odpadów niebezpiecznych o kodzie 17 06 05, na części działki o nr ewid. 25/54 obręb 203, mieszczącej się na terenie składowiska za rzeką Biała"	Miasto Tarnów	Grupa Azoty Jednostka Ratownictwa Chemicznego Sp. z o.o. ul. Eugeniusza Kwiatkowskiego 8 33-101 Tarnów

Lp.	Nazwa	Lokalizacja	Właściciel / Zarządca / Inwestor
14.	Składowisko odpadów zawierających azbest Oświęcim	Miasto Oświęcim	Miejsko-Przemysłowa Oczyszczalnia Ścieków Sp. z o.o. ul. Nadwiślańska 46 32-600 Oświęcim
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE			
15.	Regionalny Zakład Gospodarki Odpadami w miejscowości Rachocin	Gmina Sierpc	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sierpcu Sp. z o.o. ul. Traugutta 33 09-200 Sierpc
WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE			
brak składowisk			
WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE			
16.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne z wydzielonymi kwaterami na odpady niebezpieczne zawierające azbest w Kozodrzy	Gmina Ostrów	Gminny Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. Ostrów 225 39-103 Ostrów
17.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Futory	Gmina Oleszyce	Zakład Usług Komunalnych i Rolniczych Sp. z o.o. w Oleszycach ul. Rynek 1 37-630 Oleszyce
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE			
18.	Zakład Gospodarowania Odpadami Sp. z o.o. Miastkowo	Gmina Miastkowo	Zakład Gospodarowania Odpadami Sp. z o.o. ul. Akademicka 22 18-400 Łomża
19.	Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czerwonym Borze	Gmina Zambrów	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Zambrowie ul. Polowa 19 18-300 Zambrów
WOJEWÓDZTWO POMORSKIE			
20.	Zakład Utylizacyjny Sp. z o.o. Gdańsk Szadółki	Gmina Gdańsk	Zakład Utylizacyjny Sp. z o.o. ul. Jabłoniowa 55 80-180 Gdańsk
21.	Zakład Zagospodarowania Odpadów Nowy Dwór Sp. z o.o.	Gmina Chojnice	Zakład Zagospodarowania Odpadów NOWY DWÓR Sp. z o.o. Nowy Dwór 35 89-620 Chojnice
22.	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. Gilwa Mała	Gmina Kwidzyn	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. Gilwa Mała 8 82-500 Kwidzyn
23.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Bierkowie	Gmina Słupsk	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Słupsku ul. Szczecińska 112 76-200 Słupsk
WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE			
24.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne z wydzieloną kwaterą na odpady niebezpieczne zawierające azbest w Świętochłowicach	Gmina Świętochłowice	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Świętochłowicach Sp. z o.o. ul. Łagiewnicka 76 41-608 Świętochłowice
25.	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. w Sosnowcu	Miasto Sosnowiec	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. w Sosnowcu ul. Grenadierów 21 41-216 Sosnowiec
26.	Składowisko Odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne z wydzielonym sektorem III dla składowania odpadów	Miasto Knurów	Pre Zero Recycling Południe spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (dawna nazwa PPHU KOMART Sp. z o.o.) ul. Szybowa 44

Załączniki do Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu nowotomyskiego na lata 2023-2032

Lp.	Nazwa	Lokalizacja	Właściciel / Zarządca / Inwestor
	zawierających azbest Knurów		44-194 Knurów
27.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne z wydzieloną kwaterą na odpady niebezpieczne zawierające azbest Jastrzębie Zdrój	Miasto Jastrzębie - Zdrój	COFINCO-POLAND Sp. z o.o. ul. Graniczna 29 40-956 Katowice
WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE			
28.	Składowisko odpadów zawierających azbest Dobrów	Gmina Tuczępy	EKO-AZBEST Sp. z o.o. ul. J. Piłsudskiego 14, 23-200 Kraśnik
WOJEWÓDZTWO WARMIŃSKO - MAZURSKIE			
29.	Zakład Zagospodarowania Odpadów w m. Wysieka	Gmina Bartoszyce	Zakład Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. ul. Zbożowa 8 11-200 Bartoszyce
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE			
30.	Składowisko odpadów niebezpiecznych Konin	Miasto Konin	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. ul. Sulańska 11 62-510 Konin
WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE			
31.	Regionalny Zakład Odzysku Odpadów w Sianowie Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	Miasto Sianów	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. ul. Komunalna 5 75-724 Koszalin
32.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne Dalsze	Gmina Myślibórz	EKO-MYŚL Sp. z o.o. Dalsze 36 74-300 Myślibórz

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bazaazbestowa.gov.pl, stan na 26 czerwca 2023 r.